

Bu kılavuz 6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'a uygun olarak; 25 Kasım 1999 tarih ve 23887 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Eczaneler ve Eczane Hizmetleri Hakkında Yönetmelik'te değişiklik yapılmasına dair yönetmeliğin 4. Maddesinin Ek 1. Maddesine göre hazırlanmıştır.

I.AMAÇ

Serbest ve hastane eczanelerinde verilen hizmetlerin kalitesinin artırılmasını, sürekliliğini ve iyi Eczacılık Uygulamalarının geliştirilmesini sağlamaktır.

II.KAPSAM

6197 sayılı "Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun" uyarınca açılan eczaneleri, resmi ve özel kurum eczanelerini bu eczanelerin sorumlu eczacılarını ve çalışan personeli kapsar.

III. TEMEL FELSEFESİ

İyi Eczacılık uygulamalarının felsefesi; ilaç, diğer sağlık bakım ürünleri ile ilgili hizmetleri sunmak, bireylerin ve toplumun bu hizmetlerden en iyi şekilde yararlanmasına yardımcı olmaktır.

İyi Eczacılık Uygulamaları, bir hastanın yaşam kalitesini sürdüren ve yükselten koşulların sağlanmasını amaçlayan, kesin işbirliğine dayalı devamlılık niteliği de olan farmasötik bakımın uygulama biçimidir.

VI. TANIMLAR

- **Eczacılık:** Hastalıkların teşhis ve tedavisinde ve hastalıklardan korunmada kullanılan tabii ve sentetik kaynaklı ilaç hammaddelerinden hareketle değişik farmasötik tipte ilaçların hazırlanmasını, ilacın analiz yöntemlerini, farmakolojik etkisinin devamlılığını, ilacın hastaya sunulmasını, emniyet, etkinlik ve maliyet bakımından en iyi biçimde kullanılması amacıyla gözetimini, ilaçla ilgili standardizasyon ve kalite güvenliğinin sağlanmasına yönelik eğitimi veren, ilaç kullanım sonucu gerek birey gerekse toplum ölçeğinde ortaya çıkan çok yönlü sorunlara çözüm getirilmesinin esaslarını belirleyen meslektir.
- **Eczacı:** Eczacılık Fakültesinden veya Eczacılık Yüksek Okulundan mezun olmuş veya usulüne göre yabancı okullardaki eğitiminin yeterliliğini tescil ettirmiş, ilaç ve hammaddelerinin elde edilmesinde, farmasötik madde ve tıbbi müstahzar yapımında fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toksikolojik analizlerinde, ilacın tanınması, kalitesinin sağlanması , kontrolü ve standardizasyonunda ilacın dağıtımını ve hastaya verilmesinde, ilacın kullanım, gözetim ve denetiminde, ilacın üretiminden tüketimine kadar geçen her aşamada ve eczacılık mesleğinin gerektirdiği her alanda idari ve teknik olarak ve tam yetki ile görev alan sorumlu kişidir.
- **Serbest Eczane:** Sahibi ve sorumlu müdürü eczacı olan, eczacılık mesleğinin kuralları doğrultusunda hizmet üreten, iyi Eczacılık Uygulamalarının gereğinin en iyi şekilde

gerçekleştirilmesini sağlayan koşullara sahip, kamusal niteliği olan sağlık hizmetlerinin verildiği eczanedir.

İYİ ECZACILIK UYGULAMALARININ ESASLARI

İyi Eczacılık Uygulamaları

- Eczacılık hizmetleri sunulan her ortamda eczacının öncelikli olarak hasta sağlığı gözetmesini,
- Eczacılık hizmetlerinin açıkça tanımlanmasını, amacının bireye dönük olmasını ve ilgili tüm kesimlere etkin biçimde iletilmesini,
- İlaç ve diğer sağlık ürünlerinin temin edilmesini, kullanımının izlenmesini hastaya uygun bilgi ve danışmanlık hizmetinin verilmesini,
- Rasyonel reçete yazılmasında ve ilaçların uygun biçimde kullanılmasında eczacının katkısını gerektirir.

İyi eczacılık uygulamalarının esasları, aşağıdaki hususların yerine getirilmesi ile sağlanır:

- Eczacılar, rasyonel olmayan ilaç kullanımı, advers (beklenmeyen) etkileri, tıbbi hataları, ürün kalitesindeki aksaklıkları veya sahte ürünlerin tespitini rapor etmelerini sağlayacak bir sistem içerisinde çalışmalarını sürdürmelidir.
- Birey ve toplum sağlığının hizmetinde olan eczacı bu görevini yürütürken yaşama ve insana karşı saygıyı ön planda tutmalıdır.
- Eczacı tüm hastalarına aynı ilgiyi göstermelidir.
- Eczacı mesleğinin temel yaklaşımı ticari olmaktan çok mesleki olmalıdır.
- Eczacı mesleğini ancak kendisi, uygulayabilir.
- Hasta ile ilgili bire bir eczacılık hizmetinde başka kimselere bu konuda yetki vermemelidir.
- Eczacı, meslektaşlarını rakip olarak değil, eczacılık mesleğinin ilerlemesi ve sunulan hizmetin niteliklerinin artırılmasında işbirliği ve dayanışma içinde olan ortakları gibi görmelidir.
- Eczacının diğer sağlık personeli ve özellikle doktorlarla olan ilişkileri, ilaçla ilgili her konuda karşılıklı güveni gerektiren bir hizmet ortaklığı gibi görülmelidir.
- Eczacı, meslek örgütleriyle, kamu kurum ve kuruluşlarıyla, üniversitelerde ve endüstri ile ilişkilerinde meslek etiğine uygun davranmalıdır.
- İlaç kullanımına yönelik politikaların saptanmasında, hastane ve diğer kurumlarda sorumlu eczacı (eczacılar) mutlaka söz sahibi olmalıdır.
- Eczacılık hizmeti sunulan kurumlarda, yönetici konumundaki eczacı, hizmetin kalitesinin tanımlanması, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesi sorumluluğunu paylaşmalıdır.
- Eczacı, hastalarına ilişkin tıbbi ve farmasötik bilgilerden haberdar olmalıdır.
- İlaçlar ve tedavi konusunda bağımsız, kapsamlı, güncel ve objektif bilgiler her zaman eczacının elinin altında bulunmalıdır.
- Eczacı eczacılık uygulamalarının her alanında ve tüm meslek yaşamı boyunca mesleki bilgisinin kinliğini ve yeterliliğini sürdürme sorumluluğunu taşımaktadır.
- Eczacı, hastalarına sağlık hizmeti sunarken haksız rekabete neden olacak davranışlarda bulunmamalıdır, işlem yapmamalıdır.
- Eczacılık lisans eğitimi güncel eczacılık uygulamalarını ve gelecekteki muhtemel değişiklikleri kapsamalıdır.

Personel

- Eczanelerde, hasta/hasta yakınına eczacılık hizmetinin eczacı tarafından sunulması gereklidir.
- Eczanenin diğer hizmetlerinin eczacı tarafından yönlendirilen bir yardımcı personelce yürütülmesi mümkündür.

İlaç Ambalajı ve Etiketleme

Eczanelerde yapılan ilaçların ambalajına yapıştırılan etiketler üzerinde:

1. Eczanenin adı adresi, doktorun ve hastanın isimleri, defter kayıt numarası ve ilacın kullanım şekli yazılmalıdır.
2. Oral olarak kullanılacak ilaç etiketleri beyaz, haricen kullanılacak ilaç etiketleri kırmızı renkli olmalıdır.
3. Eczanelerde hazırlanacak ilaçlar, hiç kullanılmamış, yeni ve uygun ambalajlara konulmalıdır.
4. Saklama koşulları belirtilmelidir.
5. Çocukların güvenliği ile ilgili olarak tüm uyarılar yazılmalıdır.

Eczanelerde Bulunan İlaçların ve Tıbbi Malzemelerin Saklanma Koşulları

1. İlaçlar için gerekli saklama koşullarını sağlayacak teknik donanım olmalıdır.
2. Serin yerde muhafaza edilecek ilaçların konulması için buzdolabı bulundurulmalıdır.
3. Kırmızı reçeteye tabi ilaçlar çelik kasada saklanmalıdır.
4. Bütün kimyasal ve bitkisel ilaç hammaddeleri, tıbbi müstahzarlar, aşı ve serumlar, kodeksteki özellikleri ve ambalaj üzerindeki saklama koşulları göz önüne alınarak, gerektiği gibi saklanmalıdır. Bu sebeple eczanenin sıcaklığı da gerekli ölçüler içinde tutulmalıdır.

İlaç Sunumu Hastaya Yönelik Talimatlar

1. Hastanın uygun olan ilacı doğru dozda ve biçimde almasını; hastanın ilaç ve diğer sağlık ürünlerinden ve tüm eczacılık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmasını sağlamak amacıyla aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir;
2. Öncelikle reçete bir bütün olarak değerlendirilmeli, hastanın yaşı ve konulan teşhis dikkate alınmalı, ilaçların birbirleriyle ve gıdalarla olan etkileşimleri saptanmalıdır.
3. Reçetede yazılı ilacın okunamaması durumunda hekimle irtibat kurulmalıdır.
4. Eczacı kendisini tanıtmalı, reçeteyi getiren kişinin hasta mı, yakını mı olduğunu sormalıdır.
5. İlaçların güvenli ve etkin kullanılması konusunda hastaya gerekli öneriler ve bilgiler verilmeli, ilaç-ilaç, ilaç-gıda etkileşimlerinin önlenmesi için ilacın kullanım şekli hastaya açıkça anlatılmalıdır.
6. Eczacı, bilgileri bir bütün halinde aktarmalı, ilacın adı, endikasyonları, dozajı, kullanım şekli, saklama koşulları, yan etkileri, beklenmeyen etkileri ve alınacak önlemler konularında bilgi sunmalıdır.
7. İlacın kullanımını hakkında bilgi verilirken hastanın eğitim durumu değerlendirilmelidir.
8. Eczacı, hastayla görüşme sırasında teknik ve tıbbi terimler kullanmaktan kaçınmalı, hastaya verilen bilginin basit, açık ve kolay anlaşılabilir olmasına dikkat etmelidir.
9. Eczacı, hastanın şikayetlerini anlayabilmek için her türlü çabayı sarf etmeli ve hastaya gereken ilgiyi göstermelidir.
10. Eczacı, hastaya bilgi aktarırken etkin bir iletişim sağlamalı, hastayı motive etmeli, verilen bilginin tedavi açısından önemini açıklamalıdır.
11. Eczacı, hasta veya yakınına vereceği bilgileri belli bir düzende sunmalı, en önemli noktalar görüşmenin başında anlatılmalı, sonunda tekrarlamalıdır.

12. Eczacı, hasta veya yakınının, anlattıklarını anlayıp anlamadığını kontrol etmelidir.
13. Eczacı ilacın kullanım şekli ve dozu hakkında sözlü bilgilendirmenin yanı sıra yazılı bilgi de vermelidir. Bu bilgi ilaç kutusunun üzerine yazılabileceği gibi kutu üzerine yapıştırılacak etiketlere de yazılabilir.
14. Hastalara sürekli olarak aldıkları ilaçların listesini taşımaları önerilmelidir.

Eğitim

İyi eczacılık uygulamalarının vazgeçilmez ögesi olan eğitimin sağlanması ve gerçekleştirilmesi Türk Eczacılar Birliği tarafından oluşturulacak hizmet içi programlar doğrultusunda yapılır. Söz konusu eğitimin kalitesi ve sertifikasyonu Türk Eczacılar Birliği tarafından gerçekleştirilir.

Başvuru Kaynakları

İlaçlar ve tedavi konusunda bağımsız, kapsamlı, güncel ve objektif bilgileri içeren başvuru kaynakları her zaman eczacının elinin altında bulunmalıdır. Bu kaynaklardan eczanelerde bulunması gerekenler önceden Türk Eczacılar Birliği'nce belirlenir.

Eczane Olarak Kullanılacak Yerin Özellikleri

1. Eczane olarak kullanılacak yerlerin, bodrum ve asma katları hariç olmak üzere, asgari 35 metre kare olması gerekir.
2. Hastane eczaneleri 50 yatağa kadar 20 metrekare, artan her 50 yatak için 10 metrekare eklenerek bulunan bir alanda hizmet vermelidir.
3. Eczaneler, aydınlık, rutubetsiz havadar, temiz ve düzenli olmalıdır.
4. Eczanelerin zeminleri karo, mermer veya benzeri malzemeyle döşenmelidir.
5. Hastaların bekleme yerleri ve kapaklı dolapları ile banko ve çalışma masası zemin katta bulunmalıdır.
6. Eczanede, eczacı ve hasta arasında özel görüşme olanağı sağlayan bir mekan oluşturulmalıdır.
7. Reçete kabulünün kolay ve düzenli bir şekilde yapılabileceği bir banko bulunmalıdır.
8. Eczaneler hizmetin niteliğini artırmak için günün teknolojik koşullarından yararlandırılmalıdır.

Eczanelerin Laboratuvar Bölümü

1. Eczanelerin laboratuvar bölümü, hastalarla irtibatı olmayacak şekilde ayrılmış olmalıdır.
2. İlaç yapmaya ayrılmış bankonun üzeri, cam fayans veya mermer olmalıdır. Miligram / santigram veya kilogram teraziler, ayarları bozulmayacak şekilde banko üzerinde veya ayrı özel masada bulundurulmalıdır.
3. İlaç yapmaya ayrılan laboratuvar kısmında majistral ilaç hazırlanmasında kullanılan kimyasal maddeler ve tıbbi droglar cam şişelerde, ışıktan bozulabilecek maddeler ise, renkli şişede ayrı bir dolapta bulundurulmalıdır.
4. Eczanelerde majistral ilaç yapımında kullanılan malzemeler bulunmalıdır.

Kayıtlar

1. Eczanelerde aşağıdaki defterler tutulmalıdır;
 - o Reçete Kayıt Defteri
 - o Uyuřturucu Maddeler Defteri
 - o Psikotrop İlaçlar Kayıt Defteri
 - o Teftiř Defteri
 - o Personel Defteri
 - o Stajyer Defteri
2. Eczaneden verilen bütün ilaçların kayıtlarının tutulması hastaların almış olduğu ilaçların adı, dozajı, verilen miktarları, etki derecesi, verildiği tarihler ayrıntılı olarak kayıtlara geçilmelidir.
3. Hastalara ait ilaç kayıtlarının günün modern şartlarına ve teknolojisine uygun olarak bilgisayarlı olan eczaneler tarafından bilgisayar kayıtları yapılmalıdır.